

Gjør Det Selv

VANSKELIGHETSGRAD:

Det er naturligvis en fordel å ha arbeidet med noe tilsvarende før, men på tross av de store dimensjonene er det et prosjekt de fleste kan klare.

TIDSFORBRUK:

En weekend hvis dere er to og står litt på.

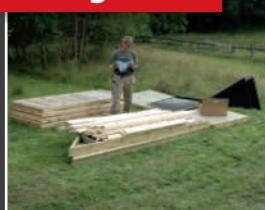
PRIS:

Du kan få lysthus som byggesett fra cirka 15.000 kroner og oppover. Her har vi valgt en svensk kvalitetsmodell til cirka 40.000 kroner.

Lysthus på en weekend

Det utålmodige gjør det selv-mennesket tar en snarvei og kjøper lysthuset som et byggesett. Det er ofte like billig som et hus du bygger selv helt fra grunnen, av planker og bord – og så går det mye raskere!

Lørdag – kl. 7.00

Alle delene til lysthuset er lagt fram til bruk.

Kl. 9.45

De tre gulvseksjonene er skrudd sammen.

Kl. 10.45

Den første vegg er reist.

Kl. 11.00

De neste veggene monteres med beslag.

Kl. 12.30

Nå har vi fått på plass fem seksjoner.

Det dreier seg faktisk mest om tid. Den nordiske sommeren kan være kort og lunefull, og vil vi vente på godt vær før vi setter oss ut i hagen, kan vi fort vente både lenge og forgjeves.

Det er da vi begynner å drømme om et fint, lite lysthus som vil forlenge sommeren og tiden da vi kan sitte ute i hagen hver kveld. Og mange av oss begynner å drømme om å lage et lysthus selv – helt fra bunnen av – av materialer som vi selv plukker ut og sager til helt etter vårt eget hode.

Og før vi vet ordet av det, har tiden gått. Sommeren er forbi, og vi har ikke nådd lenger enn drømmen, eller kanskje en grunnmur. Da er det man retter ryggen og går ut og finner et lysthus som byggesett.

Prisene begynner helt nede ved rundt 20.000 kroner, men da pris og kvalitet ofte har en klar sammenheng, anbefaler vi å kjøpe en noe dyrere modell – som denne, svensk kvalitet til cirka 40.000 kroner. En pris som også tåler å bli sammenlignet med hva det ville koste hvis du skulle finne materialene selv og bygge et tilsvarende kvalitetshus fra bunnen.

Kl. 14.45

Den siste vegg er karmen med to dører.

Søndag – kl. 8.00

Sperrene settes sammen nede på bakken.

Kl. 11.45

Takkonstruksjonen løftes på plass.

Kl. 14.45

Takplatene legges, og veggene gjøres ferdige.

Kl. 16.45

Lysthuset står ferdig – nå skal det bare males.

Lørdag kl. 7.00 alle delene har kommet

«Man har lyst til å gå i gang straks
– det krever selvdisciplin å telle over
og lese veiledningen først!»

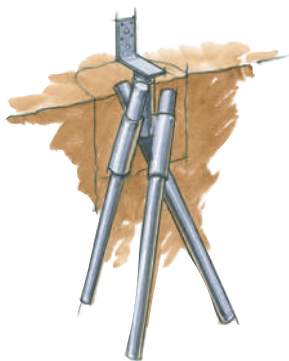
DETTE HAR VI BRUKT

- 1 stk. lysthus i byggesett (modell Lisa på 8,2 m² fra Grästorpstugan i Sverige)
- 9 punktfundamenter (vi har brukt stein, noen steder trengs støp og stolpesko e.l.)
- Maling
- Innvendig kledning

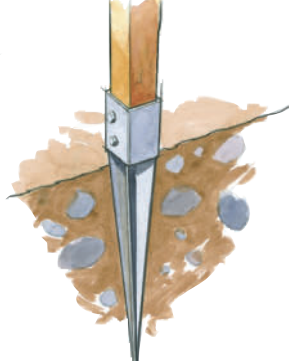
Forhandlere/informasjon:
Felleskjøpet, www.fk.no
Ida Idé Lysthus & Hytter,
tlf. 90 12 46 52 www.ida-ide.no
Scan Pro AS, tlf. 33 19 74 77
www.scan-pro.no
Produsentens informasjon:
www.grastorpstugan.se

Dersom huset skal forankres i bakken

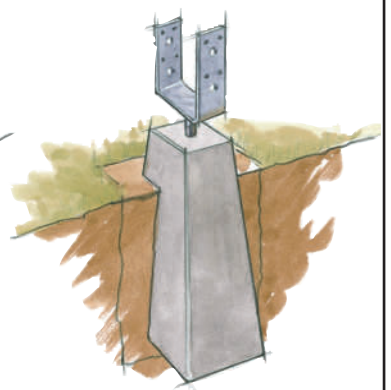
Normalt står et lysthus godt nok med sin egen vekt. Er døra lukket, vil selv ikke kraftig vind kunne rikke det. Men står det slik at en storm kan få tak for alvor, bør du forankre det i bakken slik at ikke vinden venter eller løfter det. I vårt tilfelle bygger vi på et gammelt betongfundament, og etter å ha lagt ut gulvet på det solide betongunderlaget, kan vi forankre det ved å skru kraftige vinkelbeslag i betongen og rammene før vi lukker gulvet med de to løse bordene. Men du kan også bygge raskt fra bar bakke. Disse tre forslagene er alle raske å lage.

Stolpeskoen med tre stenger som slås ned i bakken i hver sin vinkel, får virkelig godt tak i bakken.

Det enkle stolpespydet er billigere, men gir ikke så godt feste. Gulvet kan festes til en kort stolpe i skoen.

Stolpesko støpt ned i betong gir utvilsomt det mest solide fundamentet i jord og på fjell.

Gulv i tre seksjoner

Gulvet kommer i tre seksjoner der de fleste gulvbordene allerede er spikret på!

De to bordene som mangler, er de ytterste i midtseksjonen. Det gir deg mulighet til å skru sammen de tre seksjonene ovenfra slik at du ikke behøver å drasse rundt med hele gulvet i ett stykke.

Sammen med bygningsdelene har vi fått en tegning som viser hvor hushjørnene ligger i forhold til hverandre – og altså hvor du skal legge steinene eller stolpeskoene gulvet skal hvile på. Derfor kan du rette inn disse støttepunktene, før du legger ut de tre gulvseksjonene og monterer dem sammen.

VIKTIG: Huset skal alltid løftes fri fra bakken slik at gulvet ventileres nedenfra.

1 Vi vil sette huset på betongstein som legges ut etter tegningen som fulgte med byggesettet. Steinene kiles opp slik at de er i vater. Både stein og kiler skal kunne holde til både huset og menneskene som befinner seg i det.

2 Gulvet legger vi opp på steinene og sjekker en siste gang med vateret vårt. På midtseksjonen ligger de to ytterste bordene løse slik at vi kan komme til for å skru sammen seksjonene.

3 Seksjonene monterer vi med franske skruer. Det går lett med en pipenøkkel med skralle. Det er boret opp i midtseksjonen så det trenger vi ikke å tenke på. Bruk ei skive slik at hodet ikke trekkes inn i treet.

4 Når gulvseksjonene er montert, spikrer vi på de siste bordene. Alle spikrene og skruene ligger i poser merket hva de skal brukes til slik at det ikke er så lett å ta feil.

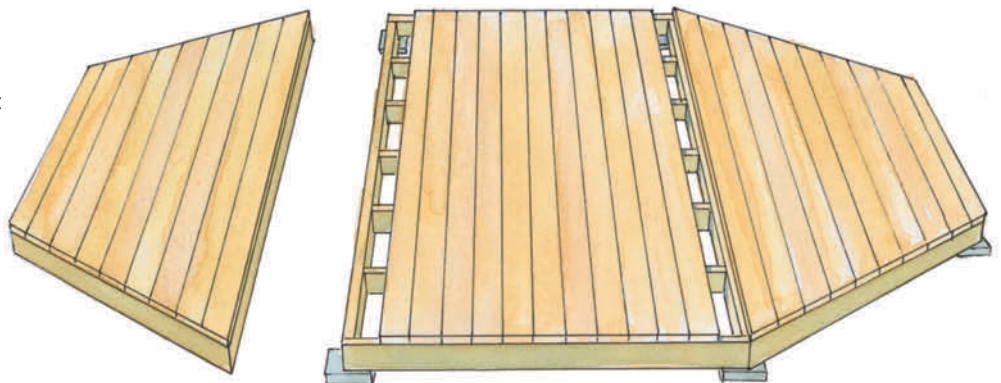

5 Så er gulvet på plass – og dermed er vi faktisk ferdig med den tilpasningen til omgivelsene vi får bruk for. Fra nå av passer delene sammen – håper vi – og det viste det seg faktisk at de gjorde ...

Det enkle alternativet: Sett huset på stein

Det er litt luksus at vi her kan bygge oppå et støpt fundament. Det er sekskantet, og ble støpt for noen år siden da drømmen fortsatt var å bygge et helt spesielt hus til et helt spesielt sted.

Stedet ligger godt i le slik at det er nok å sette huset på solide steiner – en i hvert hjørne og en i midten slik det går fram av tegningen. I stedet for å støpe kan du selvsagt lage en bæredyktig bunn med knust stein (pukk) – men det er viktig at steinene ikke synker når huset øker i vekt.

På veiledningen som følger huset, kan du se hvor de ni steinene under huset skal ligge i forhold til hverandre. Det gjør det mulig å få dem i samme plan før du legger gulvet.

Veggene monteres

Før vi setter opp de åtte veggseksjonene, må vi bestemme hvor vi vil ha døra og de vinduene som kan åpnes. Begge deler er innbygd i selvstendige seksjoner som monteres sammen med naboseksjonene, gulvet og taket akkurat som de øvrige veggseksjonene – nemlig med tre forskjellige vinkelbeslag, ett til å bruke ved gulvet, ett halvveis oppe og ett øverst ved taksperrene.

Vi bestemmer oss for å sette døra på den siden som vender inn mot selve huset. Av hensyn til ventilasjonen er det en god idé å sette vinduene som kan åpnes, på motsatt vegg av døra.

1 Vi henter fram den første veggseksjonen og skrur beslag i den ene kanten. Plasseringen av beslagene framgår av veiledningen som følger med. De skal sitte nøyaktig – de øverste beslagene bestemmer hvor taksperrene skal sitte.

2 Den første seksjonen reises med støtte i et par skråavstivere som trykkes godt ned i bakken. Sidene må i første omgang heller helle litt utover enn innover. Er det vind som kan velte vegg, så hold den til de to første seksjonene er montert.

3 En ny side bæres fram, utstyres med beslag, reises og skrues sammen med den første siden. Begge seksjonene skal stå så nøyaktig som mulig før de skrues sammen, men de festes ikke i gulvet før alle veggseksjonene er montert.

4 En for en reiser vi de neste sidene. Stille og rolig vokser lysthuset fram, men selv om vi plasserer veggene så nøyaktig som mulig, venter vi med å feste dem i gulvet.

5 Vindusseksjonen som vi setter på baksiden av huset, behandler vi helt som de andre seksjonene. Det eneste som mangler, er håndtak. De kan vi sette på når vi har malt vinduene, så kommer vi ikke til å male dem.

VIKTIG

Hold alle de løse delene tørre. Mens du bygger, er det viktig å holde alt treverket tørt. Blir treet vått, risikerer du at det slår seg slik at delene blir vanskelige eller umulige å få til å passe sammen.

TIPS

Det er godt å ha en venn. Lysthuset er så enkelt å montere at en rimelig rutinert gjør det selv-håndverker kan reise det alene, men det er en stor fordel å være to, slik at den ene kan holde mens den andre skrur.

6 Når alle veggseksjonene er montert, retter vi dem nøyaktig inn slik at de står like langt inne på gulvet. De skal stå helt nøyaktig, for når takkonstruksjonen legges opp, skal sperrene passe ned i sprekken mellom seksjonene.

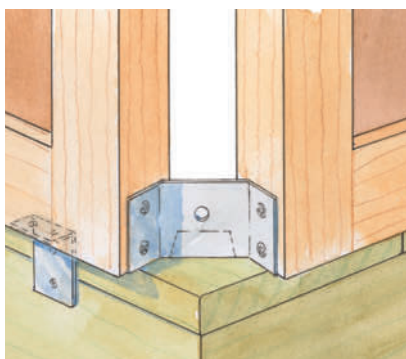
7 Og så kan vi endelig skru fast veggene til gulvet. Det skjer ganske enkelt gjennom en fals i den nederste delen av vinkelbeslagene som holder seksjonene sammen. Igjen får vi vite hvilken skrue som skal brukes til oppgaven.

**Lørdag kl. 13.00
– tid for en kopp kaffe**

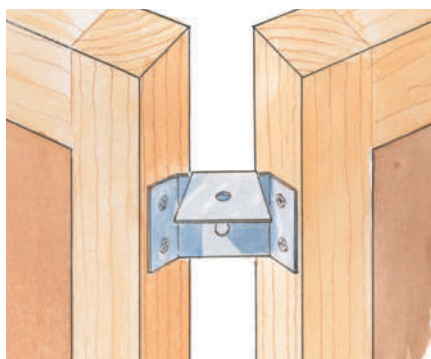
«Tid for den første skikkelige pausen
– og til å tenke seg om og sjekke en ekstra
gang om vi fortsatt har full kontroll.»

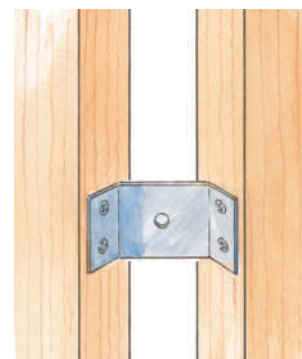
Tre beslag brukes for å montere vegger og gulv

Beslaget med den rettvinklede falsen holder sammen to sider – og fester dem til gulvet.

Beslaget med en skråttstilt tredje fals holder sammen to sider – og danner også støtte og feste for ei taksperre.

Det enkle beslaget holder sammen to sider. Hullet i midten brukes når listene mellom de to sidene settes på.

Sperrene festes

Hele sperrekonstruksjonen skal vi montere på bakken før vi løfter den opp og forhåpentligvis får den til å passe ned mellom veggseksjonene på sidene.

Alle delene er saget til og skal bare monteres. Et spesielt beslag med en vinge til hver av de åtte sperrene gjør arbeidet svært enkelt.

I den andre enden forbindes sperrene med relativt spinkle bord. Fordi sperrene senere festes til veggen i de øverste monteringsbeslagene, skal takfoten bare styre sperrene under arbeidet og siden bære kanten av takplatene.

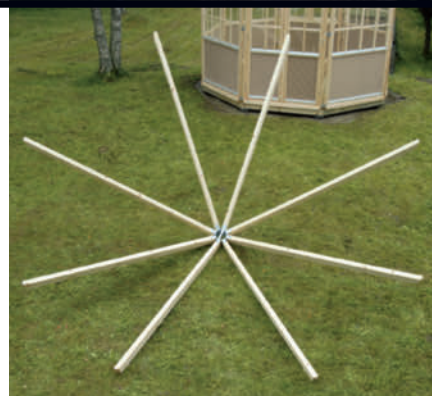
Når hele sperrekonstruksjonen er lagt opp og skrudd fast, settes ei enkelt lekt midt i hver åpning. Det er alt.

Monteringsbeslaget er bokstavelig talt sentralt i takkonstruksjonen.

1 De åtte sperrene til taket skrues alle fast på det store monteringsbeslaget i sentrum. Det går naturligvis lettest hvis man er to om arbeidet, og for å støtte sperrene underveis er det fint å ha et par bukker parat også.

2 Det ser spinkelt ut, men når alle skruene er satt i, kan de løse sperrene faktisk bæres av monteringsbeslaget alene.

3 Takfoten og sperrene skal holdes helt riktig når vi skrur dem sammen. Når de først er montert, er hele konstruksjonen svært stabil, og det går fint for to personer å løfte den på plass.

4 Sperrekonstruksjonen rettes nøye inn før den skrues fast i de øverste beslagene. Vi måler avstanden fra takfoten opp til veggen hele veien rundt og retter opp flere ganger før vi skrur.

5 Som støtte for takplatene skrur vi opp ei lekt i hvert rom mellom sperrene. Som alt annet er de skåret nøyaktig til med de riktige vinklene og festes med små vinkelbeslag.

Taket legges på

I prinsippet er taket enkelt å legge på og skru fast. Platene er skåret til og bøyd slik at de passer nøyaktig ned mellom kryssfinérstriper i sperrene. Skjøten mellom platene lukkes med skinner som klemmes ned over kantene som vender oppover. Vi må bare være nøyaktige.

Det eneste problemet er faktisk å komme skikkelig til mens vi arbeider. Der er nokså langt ned – og langt å nå inn fra takfoten til midten av taket.

En stige er en både tidkrevende og halvfarlig løsning. Mye bedre er det hvis du låner eller kjøper et godt stillas å arbeide fra – aller helst flere slik at dere kan bevege dere rundt huset uten å kaste bort tid på å gå ned og flytte stillaset.

1 Vi begynner med å sette fast en av de nederste platene. Dette gjør vi nøyaktig etter anvisningene og ved hjelp av de stripene av kryssfinér som sitter midt i overkanten av sperra, men vi retter også inn etter takfoten for å få det helt nøyaktig.

2 Den øverste plata skyves ned i hverandre. Den skrues også fast, og deretter klemmes sammenføyningene ekstra sammen med støtte på ei list slik at vi ikke bøyer platene.

**Søndag kl. 11.00
– sperrene kan løftes opp**

«Så er det snart mønåsfest. Vi burde ha invitert et par gjester i god tid slik at de kunne ha hjulpet til med å løfte!»

3 Vi fortsetter hele veien rundt huset – nesten. Det siste feltet venter vi med å lukke til vi har dekket til mellom takplatene med de metallprofilene som klemmes ned over platekantene, og til vi har satt på plass det dreide spiret på toppen av huset.

4 Profilene som stenger av mellom platene, skyves opp nedenfra. Der vi har vært nøyaktige, går det som en lek. Blir det problemer, kan litt såpe få tingene til å gli bedre. Skal du slå på enden av lista, bør du beskytte den med en kloss.

5 Profilene er for lange, og vi bøyer dem nede og klipper dem av. I veiledningen ser vi hvor langt nede snittet med platesaksa skal ligge.
TIPS: Klemmer du profilene sammen med tanga først, er de lettere å bøye pent.

Veggene lukkes

Sprekkene mellom sidene har skjeve vinkler, men de spesielle listene – en type til yttersiden, en annen til innersiden – er lette å feste. Lista på yttersiden fester vi gjennom monteringsbeslagene, og så kan vi etterpå skru fast lista på innersiden i lista på yttersiden.

For å gi huset litt ekstra har vi brukt mdf-plater med freste spor på de innvendige veggene. («Panelskivan» fås hos Emils Hyttebygg i Tønsberg, www.ehb.no) men du kan også bruke kryssfinér med tilsvarende spor eller andre panelplater som får det til å ligne en panelt vegg.

Lista til yttersiden passer rundt taksperra. Den skrues fast fra innsiden i beslagene.

Når den ytre dekklista er oppe, skrues lista på innsiden fast til den slik at begge lukker mellomrommet.

Dekklista skrues fast mellom sidene gjennom hullet midt i beslagene.

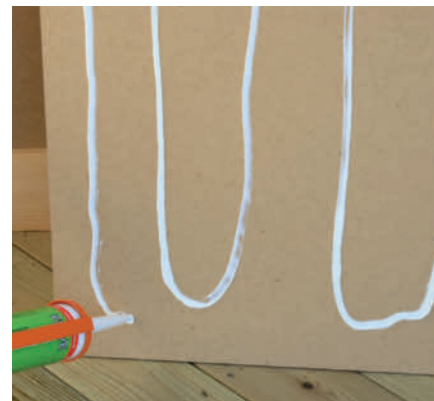
1 De ytterste dekklistene mellom sidene festes gjennom de tre monteringsbeslagene. Det er godt å være to til denne jobben slik at den ene kan holde lista på yttersiden mens den andre setter i skruene fra innsiden.

3 Platene til feltene under vinduene skjæres til. Har du ei dykksag med styreskinne, er det lettest. Men de tynne platene kan du også sage med mindre avansert verktøy.

2 Lista på innsiden er da lett å feste – den skrues bare fast i lista på yttersiden. Det betyr også at begge listene strammes til hele veien ned slik at sammenføyningen lukkes pent både på yttersiden og på innersiden.

4 Platene festes enkelt med monteringslim – men ikke hvis du nå begynner å bli gjerrig, for da risikerer du at de faller ned igjen. Vi brukte knapt fem hele patroner til de sju sidene.

5 De små mdf-platene dekker slett ikke i bredden, men de er raske å montere, og profilene skjuler sammenføyningene mellom to plater – idéen er jo likevel at veggene skal ligne en vegg av bord satt sammen med not og fjær.

6 Overgangen til rammene rundt disse feltene gir ingen problemer med de tynne mdf-platene, men hvis du bare kan finne ei tykkere plate, må du prøve å få til en pen overgang på en annen måte, for eksempel med en skrå kant.

7 De nye platene er umalte og er, som resten av lysthuset vårt, klar for grunnmaling og sluttstrøk, for alle delene har fått grunnolje når de kommer. Gulvet nøyer vi oss med å gi et strøk olje ekstra – maling slites for fort.

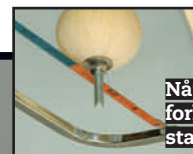
Prikken over i-en

Så er vi ferdige – eller i alle fall nesten ferdige. Det er søndag ettermiddag, sola skinner fortsatt, og vi rekker en siste detalj: å sette opp det dreide spiret i toppen av huset. Og samtidig sette en tilsvarende topp midt i taket inne – det er jo et lysthus, en skandinavisk variant av den klassiske paviljongen fra Østen.

Og her har vi jukset litt, for ellers måtte vi vente med å sette den siste takplata på plass. Det er mye lettere å male spiret, i hvert fall spiret på yttersiden, før vi setter det opp. Det har vi derfor gjort på forhånd. Det må jo ha tid til å tørke mellom de forskjellige strøkene.

1 Spiret til til utvendig montering males hvitt med et strøk grunnmaling og to sluttstrøk – etter at vi har dekket det med kvistlakk. Kvistene vil ellers raskt slå gjennom hvit maling, og det er vanskelig å male inn over taket – uten å lage flekker.

Når spiret er montert, forkortes den gjengede stanga med ei baufil.

2 På innsiden settes et annet spir, og de to spirene monteres med en lang gjenget stang og låses med en mutter. Vi kutter stanga, men bevarer et stykke slik at vi kan henge opp ei lampe senere. Og så lukker vi taket med den siste plata.

TIPS

Derfor ventet vi med ei plate!
Det er mye lettere å sette opp spiret mens vi fortsatt kan komme til fra innsiden av huset. Når spiret er på plass, legger vi på den siste plata, fester listene – og spenner spiret godt fast.

Søndag kl. 17.00
– nå mangler vi bare maling
«To dager, og vi kan sette oss inn i lysthuset. Kvistlakk og maling må vente – nå må vi ta oss tid til å beundre verket.»

